

אמר רבי, תרי ענייני אינון דלא מתנישבי פחדא, יינא ופולחן שמיא. דתנינן תמן, שתוי אל יתפלל. וכן שכור, אל יתפלל. ואם התפלל, תפלתו תועבה.

ואמר רבי יוסי, שכור המתפלל פאלו עובד עבודה זרה. ומנא לן, מחנה. דכתיב (ש"א יג) ויחשבה עלי לשפורה. והשיבה ואמרה אל תתן את אמתך לפני בת בליעל. ואמר רבי יוסי, כתיב הכא בת בליעל, וכתיב התם, יצאו אנשים (דברים יג יד) בני בליעל, מה להלן עבודה זרה, אף פאן עבודה זרה.

אמר רבי יצחק, לית לך גוברין דאתקרון קדישין, פר אינון פרישי חמרא. דכתיב (במדבר ו ח) כל ימי הזירו לה' קדוש יהיה.

ואמר רבי יצחק, לית לך חמר דאתקרי חמר טוב, פחמרא דארעא דישראל. ויתיר על פלהון, חמרא דגלילא עילאה, דלא יכיל אינש למשתי פלגות לוגא מיניה.

רבי אלעזר בר ר' שמעון, אזל למחמי לר' יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי. יהבי ליה למיכל עגלא תליתאה רכיכא, פתח ליה חד פובא דחמרא. חמוי מזיג, והוא שתי, מזיג והוא שתי. אמר ליה איפשר דשמעת מאביך, פמה הוא שיעורו של כוס. אמר ליה פמות שהוא, אחת בחמין ואחת בצונן, אבל לא שיערו רבנן בכוסף דהוא זעירא. ובחמרף דהוא טבא. ובמעוהי דהוא רחבה.

ואמר רבי יהודה, מבלבבל בדעתו היה נח פשיצא מן התיבה, בדירתו עם החיות והרמשים והשרצים, ומפני ששתה מעט יין, נשפר ונתגל.

ואמר רבי יהודה בא פנען וסרסו, הקיץ מיינו, ומצא עצמו מסורס. דכתיב וייקץ נח

אמר רבי, שני ענינים הם שאין מתישבים יחד - יין, ועבודת השמים. ששנינו שם, שתוי אל יתפלל, וכן שכור אל יתפלל. ואם התפלל - תפלתו תועבה.

ואמר רבי יוסי, שכור המתפלל פאלו עובד עבודה זרה. ומנין לנו? מחנה, שכתוב (שמואל א) ויחשבה עלי לשכרה. והשיבה ואמרה, אל תתן את אמתך לפני בת בליעל. ואמר רבי יוסי, כתוב פאן בת בליעל, וכתוב שם (דברים א) יצאו אנשים בני בליעל. מה להלן עבודה זרה - אף פאן עבודה זרה.

אמר רבי יצחק, אין לך אנשים שנקראים קדושים פרט לאותם פרושי יין, שכתוב (במדבר ו) כל ימי הזירו לה' קדוש יהיה.

ואמר רבי יצחק, איף לך יין שנקרא יין טוב פיניה של ארץ ישראל, ויותר על כלם היין של הגליל העליון, שאין איש יכול לשתות ממנו חצי לוג.

רבי אלעזר בר רבי שמעון הלך לראות את רבי יוסי בן רבי לקוניא חמוי. נתנו לו לאכל עגלה משלשת רפה. פתח לו חבית יין אחת, חמוי מוזג - והוא שותה, מוזג - והוא שותה. אמר לו, אפשר ששמעת מאביך פמה הוא שיעורו של כוס? אמר לו, פמות שהוא, אחת בחמין ואחת בצונן, אבל לא שיערו רבנן בכוסף שהיא קטנה, וביינך שהוא טוב, ובמעיו שהם רחבות. ואמר רבי יהודה, מבלבבל בדעתו היה נח פשיצא מן התיבה בדירור עם החיות והרמשים והשרצים, ומפני ששתה מעט יין, נשפר ונתגל.

ואמר רבי יהודה, בא פנען וסרסו. הקיץ מיינו, ומצא עצמו מסורס, שכתוב (בראשית ט, כב) וייקץ

נח מיינו, ויִדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שְׁפָרְסוּ. וּלְפִיכָף קָלְלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) אַרְוֹר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ.

רַבִּי פְתַח, (שם ת, כא) וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. כְּשִׁיצָא נֹחַ מִן הַתֵּבָה, פָּתַח עֵינָיו, וַרְאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חָרָב. הַתְּחִיל בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חַטָּאת הָאָדָם, אוֹ בְּשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֹד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתוֹ, אוֹ הָאֵי, אוֹ הָאֵי. אֵיךְ לְמַעַבְד אוֹ דִּלָּא תִבְיַד עֲלֵמָא. הֵעֵלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרִיחַ עָלָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ. אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו: רִיחַ עוֹלָתוֹ, וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ בְּעוֹלָם שְׁנוֹחַ לְפָנָיו כְּאוֹתוֹ הָרִיחַ. וּלְפִיכָף צָוָה וַאֲמַר (במדבר כח, א) רִיחַ נִיחֹחַי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר, רִיחַ שֶׁהַקְּרִיב נֹחַ לְפָנָיו, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רִיחַ עוֹלָה וְתִפְלָה וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אֵיבּוֹ אָמַר, נֹחַ חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחִישָׁת וְצַפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וְרַמְיָתָם, וְכִשְׁהָיָה בַתְּבָה, אָמַר: יוֹדַע אֲנִי שְׂאִין פִּקְחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב לְדַעַת מִמֶּנּוּ סִימָן בְּעוֹלָם, מִיָּד (בראשית ת, ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְאֵיךְ עוֹשָׂה כֵּךְ? וְהָרִי אָמַר רַבִּי בּוֹ, אֲסוּר לְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הַמְּנַחְשִׁים בְּעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָרִי הוּא בְּכֻלָּל (ויקרא יט) לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֶנּוּ, אֲפִלוּ כָּל נַחוּשׁ בְּעוֹלָם.

אֲלֵא, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב? שְׂאֵמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִצְטַעַר הָיָה נֹחַ יוֹתֵר עַל אֲבָדָן

מִיֵּינוּ, וַיִּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שְׁפָרְסוּ. וּלְפִיכָף קָלְלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אַרְוֹר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ.

רַבִּי פְתַח, וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. כְּשִׁיצָא נֹחַ מִן הַתֵּבָה, פָּתַח עֵינָיו, וַרְאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חָרָב, הַתְּחִיל בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חַטָּאת הָאָדָם, אוֹ בְּשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֹד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתוֹ, אוֹ הָאֵי, אוֹ הָאֵי. אֵיךְ לְמַעַבְד אוֹ דִּלָּא תִבְיַד עֲלֵמָא. הֵעֵלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרִיחַ עָלָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו, רִיחַ עוֹלָתוֹ, וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ בְּעוֹלָם דְּנִיחָא קַמֵּיהּ, כְּאוֹתוֹ הָרִיחַ. וּלְפִיכָף צָוָה וַאֲמַר, (במדבר כח ב) רִיחַ נִיחֹחַי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר, רִיחַ שֶׁהַקְּרִיב נֹחַ לְפָנָיו, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רִיחַ עוֹלָה וְתִפְלָה, וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אֵיבּוֹ אָמַר, נֹחַ חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחִישָׁת וְצַפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וְרַמְיָתָם, וְכִשְׁהָיָה בַתֵּבָה, אָמַר יוֹדַע אֲנִי שְׂאִין פִּקְחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמִידַע מַנִּיהַ סִימָנָא בְּעֲלֵמָא, מִיָּד וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, (דף כט ע"א) וְהָאֵיךְ עֶבֶד הָכֵי, וְהָאֵמַר רַבִּי בּוֹ, אֲסוּר לְאֶסְתַּכֵּל בְּאֵלִין מְנַחְשֵׁי בְּעוֹפֵי דְשָׁמַיָא, וְהָרִי הוּא בְּכֻלָּל (ויקרא יט כו) לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֶנּוּ, אֲפִילוּ כָּל נִיחֹשׁ בְּעֲלֵמָא.

אֲלֵא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

העולם. אמר: רבוננו של עולם, ידעתי פי אתה רחום, ואתה לא רחמתי על עולמך, ונהפך רחמנותך לאכזרות. אתה לא רחמתי על בניך, יצא זה שאינו מרחם על בניו, ונהפך להם לאכזרי. ולפיכך שלח את העורב, רמז הוא שרמז.

אמר רבי יוסי, וכי לא כתוב בו איש צדיק תמים היה, והאיך הטיח דברים כלפי מעלה? אמר רבי חייא, מרב צערו הוא שאמר, שהרי שנינו, מנין שאין דנין את האדם לפי צערו? שנאמר (איוב לד) איוב לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל. אף על פי שהטיח דברים כלפי מעלה, אין דינו כמזיד, אלא כאדם בלא דעת, לפי צערו.

ורא רצה העורב להלך בשליחותו, מפני שמתקן הוא לשליחות אחרת - לפרנס אליהו, שנאמר (מלכים א יז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר, ולא רצה לעשות שליחותו, (בראשית ח) עד יבשת המים מעל הארץ, שהיה על ידי שבועת אליהו. פיון שראה נח שלא עשה כהגן, שלח את היונה.

ואמר רבי בון, שני עניני רמז בה, אחד - שכתוב (הושע ז) פיונה פותה אין לב. פלומר, מרב צערי אין לבי עמי ונפתה. אחרת - אמר נח, אין בכל העופות דיסבול מיתתה בלא סרבנות פיונה, ולפיכך נמשלו ישראל פיונה. אמר נח, כך נאה לנו לסבל הכל בלי סרבנות, ולפיכך וישלח את היונה.

שני רבותינו, מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח, פשיצא מן התבה וראה כל העולם חרב והתחיל לבכות עליו, ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום,

דאמר רבי חייא, מצטער הוה נח טפי על אוכדא דעלמא. אמר רבוננו של עולם, ידעתי פי אתה רחום, ואתה לא רחמתי על עולמך, ונהפך רחמנותך לאכזרות, אתה לא רחמתי על בניך, יצא זה שאינו מרחם על בניו, ונהפך להם לאכזרי, ולפיכך שלח את העורב, רמז הוא דקא רמז.

אמר רבי יוסי, וכי לא כתיב ביה איש צדיק תמים היה, והאיך הטיח דברים כלפי מעלה. אמר רבי חייא, מרוב צערו הוא דאמר, דהא תנן, מנין שאין דנין את האדם לפי צערו, שנאמר (איוב לד לה) איוב לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל. אף על פי שהטיח דברים כלפי מעלה, אין דינו כמזיד, אלא כאדם בלא דעת, לפי צערו.

ורא רצה העורב להלוך בשליחותו, מפני שמתקן הוא לשליחות אחרת, לפרנס אליהו, שנאמר (מ"א יז ו) והעורבים מביאים לו לחם ובשר, ולא רצה לעשות שליחותו, עד יבשת המים מעל הארץ, שהיה על ידי שבועת אליהו. פיון שראה נח שלא עשה כהוגן, שלח את היונה.

ואמר רבי בון, תרי ענייני רמז בה, חדא, דכתיב (הושע ז יא) פיונה פותה אין לב, פלומר מרב צערי, אין לבי עמי ונפתה. אחרת, אמר נח, אין בכל העופות דיסבול מיתתה בלא סרבנות, פיונה. ולפיכך נמשלו ישראל פיונה. אמר נח, כך יאות לנא למסבל בלא, בלא סרבנותא, ולפיכך וישלח את היונה.

תנו רבנן, מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח, פשיצא מן התבה וראה כל העולם חרב, והתחיל לבכות עליו, ואמר, רבוננו של עולם,